

Nr 20.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket.

Genom en den 12 mars 1954 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 177, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

angående ändring i lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket.

Härigenom förordnas, att 8 §, 11 § 1 mom., 13 § 2 mom. samt 15 § 3, 5 och 7 mom. lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

8 §.²

Polispersonal, som jämlikt 2, 4, 5 eller 6 § finnes anställd i polisdistrikt och som avses i ett av Konungen efter riksdagens hörande fastställt avlöningsreglemente, skall av polisdistriktet avlönas enligt bestämmelserna i nämnda reglemente samt åtnjuta övriga i reglementet angivna förmåner. Polisdistrikt är pliktigt att med skälig pension förse innehavare av befattning, som är av stadigvarande beskaffenhet och av vilken befattningshavaren kan antagas bliva helt sysselsatt (ordinarie be-

(Föreslagen lydelse:)

8 §.

Polispersonal, som jämlikt 2, 4, 5 eller 6 § finnes anställd i polisdistrikt och som avses i ett av Konungen efter riksdagens hörande fastställt avlöningsreglemente, skall av polisdistriktet avlönas enligt bestämmelserna i nämnda reglemente samt åtnjuta övriga i reglementet angivna förmåner. Polisdistrikt är pliktigt att med skälig pension förse ordinarie och extra ordinarie befattningshavare, å vilka reglementet äger tillämpning, samt att, då befattningshavare avlidit i följd av skada,

¹ Senaste lydelse av 8 §, 11 § 1 mom., 13 § 2 mom. samt 15 § 3 och 5 mom., se SFS 1953: 442. Beträffande 8 §, jämför not 2.

² Den här återgivna, genom 1953: 442 ändrade lydelsen av 8 § har icke trätt i kraft. Se SFS 1953: 726.

(Nuvarande lydelse:)

fattning) samt att, då befattningshavare avlidit i följd av skada, som åsamkats i tjänsten, till hans änka och barn utgiva skäligt familjeunderstöd.

Polisdistrikt åligger tillika att draga försorg om föreskriven *uniformering och* beväpning av distriktets polispersonal samt att i erforderlig utsträckning ombesörja materiel, byggnader, arrestlokal, telefon och övriga för distriktets polisväsen erforderliga anordningar. Beväpning samt annan utrustning *än uniform* åt personal, vilken tjänstgör såsom statspolis, ävensom för sådan tjänstgöring erforderlig materiel skall dock ombesörjas av statsverket.

För särskilda — — — — draga försorg.

Då befattning inrättas, skall bestämmas om den skall vara ordinarie eller ej.

Har landsting beslutat upprättandet av polisavdelning för ändamål, som i 3 § sägs, skall vad i första, andra *och fjärde* styckena stadgats äga motsvarande tillämpning å landstinget.

Angående polisdistrikts — — — — — 15 §.

11 §.

1. I polisdistrikt, som helt eller delvis består av stad, tillkommer det länsstyrelsen att tillsätta ordinarie befattningshavare vid polisväsendet samt att i fall, då sådant enligt gäl-

(Föreslagen lydelse:)

som åsamkats i tjänsten, till hans änka och barn utgiva skäligt familjeunderstöd.

Polisdistrikt åligger tillika att draga försorg om föreskriven beväpning av distriktets polispersonal samt att i erforderlig utsträckning ombesörja materiel, byggnader, arrestlokal, telefon och övriga för distriktets polisväsen erforderliga anordningar. Beväpning samt annan utrustning åt personal, vilken tjänstgör såsom statspolis, ävensom för sådan tjänstgöring erforderlig materiel skall dock ombesörjas av statsverket.

Har landsting beslutat upprättandet av polisavdelning för ändamål, som i 3 § sägs, skall vad i första *och* andra styckena stadgats äga motsvarande tillämpning å landstinget.

Det åligger annat polisdistrikt än sådant, varom i 1 § 1 mom. tredje stycket förmäles, att deltaga i kostnader för arvoden till elever vid statens polisskola enligt de grunder, som av Konungen fastställas.

11 §.

1. I polisdistrikt, som helt eller delvis består av stad, tillkommer det länsstyrelsen att tillsätta ordinarie *och extra ordinarie* befattningshavare vid polisväsendet samt att i fall,

(Nuvarande lydelse:)

lande bestämmelser må ske, från tjänsten på grund av visad olämplighet skilja *ordinarie* befattningshavare eller annan befattningshavare, som varit anställd vid polisväsendet i minst två år i följd.

13 §.

2. Innan annan *ordinarie* befattningshavare än sådan som avses i 11 § 3 mom. tillsättes, skall, efter det polischefen yttrat sig angående de sökande, tillfälle att avgiva yttrande hava beretts polisnämnd, där sådan finnes, och eljest vederbörande drätselkammare, kommunalnämnd eller kommunalförbundsdi-rektion.

15 §.

3. *Ordinarie* befattningshavare, *vilken* anställt för landstingsområde eller i polisdistrikt, som helt eller delvis består av annan kommun än stad eller köping, må pensionsförsäkras i statsanstalt enligt vad därom finnes särskilt stadgat. Vill landsting eller dylikt polisdistrikt på annat sätt ombesörja pensionering av *sådan* befattningshavare, bidrager statsverket med en tredjedel av den utgående pensionen.

5. Om befattningshavare — — —

Har för sådan tjänstgöring som i första stycket sägs använts elev vid någon av staten bekostad eller understödd polisskola, och uppbär han under tjänstgöringstiden icke lön eller motsvarar hans lön icke lägsta lön för *ordinarie* polisman i den stad, där polisskolan är förlagd, skall dessutom till honom av statsmedel

(Föreslagen lydelse:)

då sådant enligt gällande bestämmelser må ske, från tjänsten på grund av visad olämplighet skilja *dylika* befattningshavare eller annan befattningshavare, som varit anställd vid polisväsendet i minst två år i följd.

13 §.

2. Innan annan *ordinarie* eller *extra ordinarie* befattningshavare än sådan som avses i 11 § 3 mom. tillsättes, skall, efter det polischefen yttrat sig angående de sökande, tillfälle att avgiva yttrande hava beretts polisnämnd, där sådan finnes, och eljest vederbörande drätselkam-mare, kommunalnämnd eller kommunalförbundsdi-rektion.

15 §.

3. *Ordinarie* och *extra ordinarie* befattningshavare, *vilka* anställt för landstingsområde eller i polisdistrikt, som helt eller delvis består av annan kommun än stad eller köping, må pensionsförsäkras i statsanstalt enligt vad därom finnes särskilt stadgat. Vill landsting eller dylikt polisdistrikt på annat sätt ombesörja pensionering av *ordinarie* eller *extra ordinarie* befattningshavare, bidrager statsverket med en tredjedel av den utgående pensionen.

— — — samma landsfiskalsdistrikt.

Har för sådan tjänstgöring som i första stycket sägs använts elev vid någon av staten bekostad eller understödd polisskola och uppbär han under tjänstgöringstiden icke lön, skall till honom av statsmedel utgå ersättning enligt de grunder, som av Konungen fastställas.

(Nuvarande lydelse:)

utgå ett belopp motsvarande denna lön eller skillnaden mellan denna och den lön han åtnjuter.

7. Angående statsbidrag till telefonkostnader, så ock angående ersättning till polisman för skada å kläder är särskilt stadgat.

(Föreslagen lydelse:)

7. Angående statsbidrag till *vissa utbildningskostnader* och till telefonkostnader, så ock angående ersättning till polisman för skada å kläder är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1954.

Om särskilda bestämmelser, vilka erfordras för ikraftträdandet eller eljest i samband med övergången till nya avlönings- eller pensioneringsbestämmelser, förordnar Konungen.

Genom denna lag förfaller lagen den 5 juni 1953 (nr 442) angående ändring i lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket såvitt avser ändrad lydelse av 8 § sistnämnda lag.

Beträffande de skäl, som ligger till grund för det i propositionen framlagda förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Hedlund, har i propositionen anfört bl. a. följande.

»Vid 1953 års riksdag antogs ett av Kungl. Maj:t på min föredragning framlagt förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket¹ (sistnämnda lag här kallad polislagen). Detta innebär i flera delar väsentliga nyheter. Enligt den lydelse 8 § polislagen erhöi skall polispersonal, som jämlikt 2, 4, 5 eller 6 § samma lag finnes anställd i polisdistrikt och som avses i ett av Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande fastställt avlöningsreglemente, av polisdistriktet avlönas enligt bestämmelserna i reglementet samt åtnjuta övriga däri angivna förmåner. Om ikraftträdande av ifrågavarande lagändring äger Kungl. Maj:t förordna, men sådant förordnande har, bl. a. i fråga om 8 §, ännu ej meddelats.

¹ Prop. 1953: 168; SL¹U 11; Rskr 248; SFS 1953: 442.

Genom propositionen nr 75 till årets riksdag har Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för civildepartementet underställt ett förslag till polislönerreglemente riksdagens prövning samt föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att bl. a. utfärda reglemente i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget. Reglementsförslaget, som omfattar polismän av högst kommissaries tjänstegrad och som är avsett att träda i kraft den 1 juli 1954, innehåller vissa bestämmelser, vilka torde böra föranleda ytterligare ändringar i polislagen.

En sådan bestämmelse avser de ifrågavarande polismännens anställningsformer. För närvarande anställs den kommunala polispersonalen som *ordinarie* eller *extra* befattningshavare. I 8 § första stycket polislagen lämnas en definition på begreppet ordinarie befattning: därmed förstås befattning, som är av stadigvarande beskaffenhet och av vilken befattningshavaren kan antagas bli helt sysselsatt. Enligt 8 § fjärde stycket polislagen skall det i varje särskilt fall bestämmas, om en befattning skall vara ordinarie eller ej. Befattningens natur av ordinarie eller extra har betydelse i olika hänseenden. Ordinarie befattningshavare är tillförsäkrad att av det polisdistrikt, där han är anställd, få skälig pension (8 § första stycket polislagen). För tillsättning och entledigande av ordinarie befattningshavare gäller i vissa hänseenden andra regler än beträffande extra (11 § och 13 § 2 mom. polislagen samt 17—21 §§ polisreglementet den 4 juni 1948). Anställningens natur av ordinarie eller extra inverkar vidare på polisdistriktets rätt till statsbidrag (15 § 2 och 3 mom. polislagen). — Ordinarie polisman kan enligt 17 § polisreglementet tillsättas antingen genom ständigt förordnande eller genom förordnande tills vidare. Har ordinarie polisman erhållit ständigt förordnande, får han i administrativ ordning skiljas från tjänsten endast på grund av stadgande i polisreglementet eller annan allmän författning eller för polisdistriktet gällande pensioneringsbestämmelser, under det att annan ordinarie polisman dessutom kan skiljas från tjänsten om han på grund av mindre gott uppförande eller av annan anledning finnes olämplig (18 § polisreglementet). Extra polisman, som varit anställd vid polisväsendet minst två år i följd, får skiljas från sin anställning under samma förutsättningar som ordinarie polisman med förordnande tills vidare samt därjämte på grund av indragning eller ändring av befattning. Slutligen får extra polisman, som icke varit anställd vid polisväsendet minst två år i följd, skiljas från anställningen, när helst tjänsten det kräver (20 § polisreglementet).

Enligt förslaget till polislönerreglemente (1 § 2 mom.) skall polismän som avses i reglementet anställas såsom innehavare av *ordinarie tjänst*, *extra ordinarie tjänst*, *aspiranttjänst*, *extra tjänst* eller *arvodesebefattning*. Meningen är, att den nya anställningsformen ordinarie i huvudsak skall innebära samma fasthet i anställningen som f. n. tillkommer polisman med ständigt förordnande på ordinarie befattning. Extra ordinarie anställning

skall närmast motsvara dels förordnande tills vidare på ordinarie tjänst, dels innehav av extra tjänst med minst två års anställning vid polisväsendet. Aspirantanställning och den nya extra anställningsformen skall båda motsvara den nuvarande anställningsformen extra med mindre än två års anställning vid polisväsendet. Det förutsättes, att aspirantanställning skall användas för rekryteringspersonal och att den nya anställningsformen extra skall användas för tillfälligt anställda polismän (vikarier o. d.). För anställning av sistnämnda slag skall även arvodesanställning kunna komma i fråga.

Den omreglering av anställningsformerna som förslaget till polislöne-reglemente sålunda innehåller synes göra vissa ändringar i 8, 11, 13 och 15 §§ polislagen erforderliga. Det gäller här främst att införa bestämmelser om innebörden av den nya anställningsformen extra ordinarie tjänst.

I förslaget till polislönereglemente (4 § 1 mom.) upptages bland avlöningsförmånerna även tjänstedräkt. Denna förmån utgår enligt reglementets bestämmelser (21 §) i vissa fall i form av lån utan ersättning och i andra fall såsom kontant ekiperingshjälp och ekiperingsbidrag. I 8 § andra stycket första punkten polislagen stadgas bl. a., att det åligger polisdistrikt att dra försorg om föreskriven uniformering av distriktets polispersonal. I fråga om polismän, som omfattas av reglementet, kommer denna bestämmelse att bli onödig, eftersom sådan personal redan enligt 8 § första stycket polislagen är tillförsäkrad — utom lön — även övriga i reglementet angivna förmåner.

Förslaget till polislönereglemente innebär vidare bl. a. att polismän, som har minst 36 anställningsmånader vid polisväsendet och som får tjänstledighet för att deltaga i utbildningskurs vid statens polisskola, blir berättigade till oavkortad lön under tjänstledigheten. Detta förutsättes främst bli fallet beträffande sådana polismän som uttages för andra kurser än konstapelsklassen. I fråga om eleverna i nämnda klass torde det däremot endast undantagsvis komma att inträffa att de äger uppbära oavkortad lön. För sådana elever i konstapelsklassen som icke får denna förmån föreslås i propositionen nr 75/1954 ett arvode om 10 kronor för dag under kurstiden. — Den reglering av ekonomiska förmåner för elever vid statens polisskola som här i korthet nämnts torde föranleda ändring av den i 15 § 5 mom. andra stycket polislagen intagna bestämmelsen om ersättning av statsmedel till polisskolelev, som använts för tjänstgöring utom anställningsområdet.

I den tidigare denna dag beslutade propositionen¹ angående anslag till statens polisskola för budgetåret 1954/55 m. m. har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit *dels* (s. 43—45) att staten skall svara för de arvoden som enligt propositionen nr 75/1954 skall utgå till eleverna i konstapelsklassen vid

¹ Nr 175.

statens polis-skola men att vissa polis-distrikt skall vara skyldiga att enligt närmare angivna grunder delta i kostnaderna härför, dels (s. 45—47) att vederbörande polis-distrikt i princip skall bestrida kostnaderna för de ekonomiska förmåner som enligt förslaget till polis-lönereglemente skall tillkomma polismän vid beivrande av andra kurser än konstapels-klas-sen men att statsbidrag efter särskilda grunder skall utgå till vissa polis-distrikt för dessa kostnader. Den nya skyldighet för polis-distrikt och den nya statsbidragsform som sålunda föreslås synes böra komma till uttryck i polis-lagen (8 § och 15 § 7 mom.)»

Utskottet. Det förslag till polis-lönereglemente, som underställts riksdagens prövning genom propositionen nr 75/1954, innehåller vissa bestämmelser som påkallar ändringar i polis-lagen. Vad Kungl. Maj:t i detta avseende föreslagit i nu förevarande proposition har icke givit utskottet anledning till erinran. Sedan riksdagen numera med bifall till förstnämnda proposition bemyndigat Kungl. Maj:t att bl. a. utfärda reglemente i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget (riksdagens skrivelse nr 152), får utskottet därför tillstyrka de härutinnan föreslagna lagändringarna. På sätt Kungl. Maj:t vidare föreslagit synes även den nya skyldighet för polis-distrikt och den nya statsbidragsform som enligt vad ovan upptagits föreslås i propositionen nr 175/1954 böra komma till uttryck i polis-lagen. Utskottet, som inhämtat att statsutskottet avser att tillstyrka nämnda proposition med vissa jämkningar vilka icke är av beskaffenhet att påverka de föreslagna lagändringarna, tillstyrker därför Kungl. Maj:ts förslag jämväl i detta hänseende.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 177, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 maj 1954.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Lindblom, Olofsson, Lodenius, fru Sjöström-Bengtsson, herr Björnberg, fru Gärde Widemar, herr Lindgren och fru Wallentheim;

från andra kammaren: herrar Rylander, Gezelius, Gustafsson i Borås, Sköglund i Umeå, Johansson i Norrfors, Hedqvist, fru Eriksson i Stockholm och herr Lundqvist.
